

СУЧАСНІ ЄВРЕЙСЬКІ ГРОМАДИ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
КОНТИНЕНТІ: ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ
ТА ВИКЛИКИ ІНТЕГРАЦІЇ

Стаття є комплексним дослідженням, присвяченим цивілізаційним аспектам проблем розвитку сучасних єврейських громад Європи. Автор аналізує основні проблеми інтеграції та взаємодії єврейських громад різних країн ЄС, зокрема Іспанії, Бельгії та Великої Британії. Вивчається політика урядів країн Європи щодо антисемітизму, зокрема, введення нового правового визначення поняття «антисемітизм». На підставі матеріалів європейської преси та робіт західної історіографії вивчаються ідеологічні причини, що призводять до появи злочинів на ґрунті расизму та ненависті до євреїв у різних країнах Європи.

Ключові слова: цивілізація, євреї, Ізраїль, національна безпека, антисемітизм, Європейський Союз.

Kozerod O. Modern Jewish Communities of Europe: civilization aspects and challenges of integration. *This article is a comprehensive research on the civilizational aspects of problem Development of Modern Jewish Communities in Europe. The author analyzes the basic problems of integration and interaction Jewish Communities of different countries, include Spain, Belgium and Great Britain.*

He considers the most impotent facts in the everyday life of Jewish communities in EU and struggle with hatred of Jews, include enactment of new legal concept of the category of 'Anti-Semitism'. On the basis of the European press materials and works of Western historiography, the author analyzes the latest developments related to terrorism in Europe.

Key words: Civilization, Jews, Israel, National Security, Anti-Semitism, European Union.

Козерод Олег Віталійович – доктор історичних наук, старший науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

Постановка проблеми. Сучасний стан єврейських громад Європи та швидке зростання рівня антисемітизму на континенті має важливе значення для розвитку сучасної західної цивілізації. На жаль, уряди європейських країн не завжди можуть захистити представників єврейських громад, які останнім часом стали основною ціллю ісламістів. На сьогодні єврейська громада Європи нараховує близько одного мільйона чол., найбільші громади проживають у Франції, Великій Британії та Німеччині. Але кількість євреїв на континенті постійно зменшується, що пов'язано, перш за все, зі швидким розвитком ідеології радикального ісламізму. Важливим завданням для євреїв Європи є інтеграція єврейських громад різних країн континенту для забезпечення захисту, а також формулювання єдиних стандартів щодо антисемітизму та обміну інформацією, яка пов'язана з терористичними угрупованнями і безпекою єврейських установ.

Аналіз досліджень і публікацій. Характерні особливості розвитку та взаємодії єврейської громади континенту досить активно вивчаються представниками різних наукових шкіл Європи. Зокрема, сучасний стан справ у єврейській спільноті Бельгії розглядався низкою дослідників, у тому числі в роботах Еліезера Бен-Рафаеля [1], Марка Річа та Габріеля Мілана [2] та інших. Так, професор соціології Тель-Авівського університету Еліезер Бен-Рафаель на прикладі ситуації в Бельгії запропонував розглядати антисемітизм у більш широкому сенсі, як «юдофобію, поєднану зі страхом іншого, яку означають терміном "аллосемітизм"» [2]. Проблема взаємодії єврейської громади та влади в Іспанії протягом останніх років висвітлювалася в працях таких учених, як Гонзало Альварез Чілліда та Рікардо Ізгуердо Беніто [3], Даніела Розенберг [4], Алехандро Байер [5] тощо.

Метою статті є вивчення на підставі матеріалів європейської преси та нормативних документів, а також аналізу робіт західної історіографії найбільш актуальних проблем, пов'язаних з існуванням євреїв Європи, ісламським терористичним рухом у Європі та його спрямованістю проти європейської єврейської громади.

Протягом останніх років антисемітизм є однією з основних проблем існування сучасної спільноти Бельгії. Незважаючи на те, що спільнота знаходиться у безпосередній близькості від органів

влади Єдиної Європи, її члени наражаються на таку саму небезпеку, що й представники інших спільнот Європи. Поліції регулярно доводиться втручатися та затримувати осіб, які підбурюють до фізичної розправи над євреями. У лютому 2017 року перед судом постали організатори мітингу в Антверпені, який проходив у липні 2014 року та на якому виголошували гасла: «Євреї, пам'ятайте Хайбар, армія Мухаммеда повертається». Це гасло стосується подій VII століття, коли мусульмани знищували та висилали євреїв з міста Хайбара, що розташоване на території сучасної Саудівської Аравії. Гасло мало антиізраїльський характер, на нього прийшло досить багато представників мусульманського населення Антверпена. Форум єврейських організацій Фландрії подав скаргу проти чоловіків, які скандували ці гасла на відеокамеру. Відповідачі – Р. Юзеф, А. Сухайл та Д. Марк – заперечують, що вони підбурювали людей до розправи із євреями та діяли на ґрунті міжнаціональної ненависті. Р. Юзеф відбував тюремний термін у 2005 році за кидання пляшок із запальною сумішшю у поліцейський фургон. Адвокати обвинувачених наполягають на тому, що мітинг був спрямований на підтримку Палестини і їхні підопічні невинні [6].

Окрім проведення великої кількості демонстрацій, що мають антисемітський характер, пропалестинські лобісти та адвокати відкрили справжнє полювання на нинішніх та колишніх ізраїльських дипломатів у Європі. Не є винятком і Бельгія. На початку 2017 року колишній міністр закордонних справ Ізраїлю Ципі Лівні також скасувала свою поїздку на конференцію до Брюсселя через загрозу арешту «за військові злочини». Перед вильотом Лівні до Брюсселя про те, що вона може бути заарештована, заявив у своєму інтерв'ю французькій газеті *Le Soir* представник прокуратури Брюсселя Тьєррі Вертц. Лівні мала взяти участь у конференції, що була організована Європейською єврейською асоціацією з питань безпеки єврейських громад [7]. Колишню голову МЗС Ізраїлю звинувачують у «її ролі у переслідуванні та веденні війни проти палестинців у 2008–2009 роках». Спеціальний судовий позов, що стосується ролі політика у операції «Литий свинець», був поданий місцевою пропалестинською групою, що діє у Брюсселі. Ізраїль вважає, що

Хамас використав цивільне населення як живий щит під час подій 2008–2009 років та вчинив низку інших злочинів. Ця точка зору переважає у рішеннях бельгійських судів. Згідно з бельгійським законодавством, влада має право затримати підозрюваного у тих чи інших злочинах у тому разі, якщо хоча б одна із його жертв є громадянином Бельгії. Для цього пропалестинські юристи знаходять власників бельгійських паспортів, що живуть у Палестині, та подають від їхнього імені судові скарги на ізраїльських чиновників. Представник МЗС Ізраїлю Емануель Нашхон заявив, що перспектива арешту Лівні за кордоном є «цінічним зловживанням бельгійською правовою системою» [7]. У 2009 році Лівні була вимушена скасувати свою поїздку до Лондона з тих самих міркувань.

Незважаючи на те, що члени єврейської громади Бельгії достатньо добре захищені від нападів антисемітські налаштованих громадян, відносини громади та єврейських структур із владою неможливо назвати безхмарними. Так, однією із найбільш значимих подій в історії євреїв Європи 2017 року стало перенесення меморіалу жертвам Голокосту в Антверпені, рішення про яке було прийнято без узгодження із керівництвом місцевої єврейської громади.

Практично усі організації бельгійських євреїв у квітні 2017 року виступили із протестом проти рішення влади Антверпена перенести головний міський пам'ятник Голокосту з місця, куди зганяли жертв перед відправленням до концтаборів, в іншу частину міста. Зокрема, Форум єврейських організацій фламандського регіону виступив із заявою проти цього плану. Заява надійшла після повідомлень ЗМІ про план влади щодо переміщення пам'ятника із проспекту Belgiëlei. Фламандський регіон є одним із трьох автономних утворень, що входить до складу федеральної Бельгійської держави. Нове місце, що розташоване по інший бік головного парку міста, «є більш спокійним місцем», як заявив губернатор округу Пол Корді. Тому щорічна церемонія пам'яті жертв Голокосту, яку єврейська громада організовує біля пам'ятника, «менше впливатиме на дорожній рух» [8], – підкреслив Корді, додавши, що нове місце розташування також знаходиться ближче до історичного центру міста. Однак Форум, з

яким не порадилися з цього приводу, повідомив, що нове місце поступається нинішньому, тому що воно не має історичного зв'язку із подіями періоду Голокосту, під час якого німецькі та бельгійські офіцери зібрали тисячі євреїв в Антверпені для відправлення до таборів смерті.

«Пам'ятник є надгробним каменем для тисяч євреїв, які були депортовані та вбиті, навіть не будучи похованими» [8], – говориться у заяві Форуму. Переміщення пам'ятника на місце «без прямого зв'язку із Голокостом призведе до втрати історичного, емоційного та освітнього виміру». Пам'ятник був установлений на нинішньому місці 20 років тому за проханням єврейської громади. З тих пір влада різко підвищила заходи безпеки щодо єврейських закладів та подій, включаючи щорічну пам'ятну церемонію, після загроз та терористичних атак. Заходи із гарантування безпеки, пов'язані зі святкуванням пам'яті жертв Голокосту, спричинили збої у роботі транспорту. Рішення про перенесення пам'ятника в Бельгії наступило після скандалу в Нідерландах, коли сімейна пара попросила прибрати меморіальну дошку жертвам Голокосту від входу до їх будинку у Амстердамі. Вони відмінили свій позов проти мерії міста після жорсткої критики у соціальних мережах у Нідерландах та за їх межами [8].

Треба зазначити, що єврейська громада Бельгії переживає складний період своєї історії. Членам громади доводиться «розплачуватися» за політику Держави Ізраїль, до якої вони не мають жодного відношення, будучи громадянами іншої держави. Одночасно із цим правова система Бельгії передбачає велику свободу дій для антиізраїльських активістів, які проводять травлю ізраїльських громадян, що проживають або приїжджають на територію цієї країни. Більш за інших підпадають під вплив пропалестинських організацій місцеві органи влади, які налаштовані критично щодо єврейських структур і навіть беруть участь у Кампанії бойкоту Ізраїлю (The Boycott, Divestment and Sanctions) (BDS). Треба наголосити, що багато проблем можна було б розв'язати за допомогою координації зусиль уряду Бельгії, місцевих органів влади, а також судової гілки влади та правоохоронців. Однак для цього необхідна політична воля та увага до вказаної проблеми з боку Європейської комісії та

Європарламенту, які знаходяться у безпосередній близькості від тих подій, які відбуваються у Бельгії протягом останніх місяців.

Іншим характерним прикладом з життя євреїв Європи є сучасний стан єврейської громади Іспанії. Ця країна протягом декількох років посідала в експертних рейтингах перше місце за рівнем антисемітизму і тому саме ситуація в цій країні є каталізатором загальної ситуації із антисемітизмом в Європі. Зокрема, експерти Gatestone Institute 2010 року назвали країну «найбільш антисемітською країною ЄС» [9].

Треба зазначити, що протягом останніх двох-трьох років Іспанія залишалася безумовним оплотом прибічників бойкоту Держави Ізраїль, і це суттєво впливає на відносини між єврейською громадою та більшістю населення країни. Про рівень антисемітизму у цій країні вже давно складають легенди, однак наявна статистика вражає його підтримкою з боку державних та місцевих органів. У 2015 році близько 50 муніципалітетів різних регіонів Іспанії прийняли рішення про введення бойкоту проти Держави Ізраїль. Це набагато більше, ніж у будь-якій іншій європейській країні та навіть у декількох країнах разом взятих. Лідери антиізраїльського руху BDS в Іспанії спираються перш за все на ліві партії, які становлять більшість у муніципальних та місцевих органах та традиційно відзначаються специфічним ставленням до «єврейського питання».

Так, у травні 2015 року каталонські законодавці попросили видалити із будівлі Парламенту Каталонії главу єврейської громади Барселони тому, що «він – іноземний агент». На жаль, цей акт не дістав належної оцінки з боку іспанської та європейської громадськості і політична тенденція «не сідати із євреями за один стіл» у цьому регіоні частково зберігається [10].

Крім антисемітизму щодо до місцевих євреїв, цю проблему відчувають навіть іноземці єврейського походження. Так, у серпні 2015 року організатори фестивалю Rototom Sunsplash у Бенідормі попросили американського співака єврейського походження Матісьягу перед прильотом до Іспанії зробити політичну заяву про осуд Держави Ізраїль. Коли він відмовився це зробити, його запрошення на фестиваль було відкликано. Федерація єврейських громад Іспанії охарактеризувала цей інцидент як «антисемітський акт», а

після цього багато культурних діячів США та Ізраїлю відмовилися приїжджати до Іспанії для участі у культурних заходах [10].

Незважаючи на це, єврейська громада активно чинить опір руху BDS. У 2015 році проізраїльські активісти отримали 24 постанови, юридичні висновки та судові заборони проти BDS в Іспанії. «Рух BDS в Іспанії є сильним та працює систематично. Однак уперше вони зіткнулися з відповіддю, яка також має систематичний характер», – наголосив глава проізраїльської організації АСОМ Ангел Мас [11]. У липні 2016 року АСОМ примусив владу Кампезо – міста, розташованого у 210 милях на північ від Мадрида – відмовитися від своєї раніше прийнятої резолюції. Активісти АСОМ пригрозили подати до суду та доказати, що дії BDS є неконституційними та дискримінаційними. Треба зазначити, що не всі жителі країни є антисемітами. В Іспанії існує група підтримки дій таких організацій, як АСОМ, і це здебільшого бізнесмени. Вони розуміють, що в умовах кризи скорочення обсягів торгівлі з Ізраїлем на догоду BDS є деструктивним. Наразі багато залежить від іспанських судів. Поки що позиція цієї закритої касти, яка є незалежною та стосовно багатьох питань має свою думку, відрізняється від позиції інших гілок влади не на користь Ізраїлю. У 2009 році іспанський суддя відкрив справу, що стосується «воєнних злочинів» колишнього прем'єр-міністра Ізраїлю Арієля Шарона. Однак, як повідомила репортеру ЖТА колишня ізраїльська дипломатка Ігаль Палмор, яка працювала в 1990-х роках аташе з питань культури, ситуація може змінитися на краще. Вона пов'язує це із переходом Іспанії до європейських стандартів з питань законодавства про розпалювання ненависті, поліпшенням принципів верховенства права та приходом до влади центристського уряду [11].

Важливою подією у житті євреїв Європи стало те, уряд Іспанії почав приймати сефардських євреїв, яким надає громадянство як вибачення за вигнання їх з країни у XV столітті. Цей процес відбувається під патронатом Короля Іспанії, зусилля якого не залишилися непоміченими з боку європейської єврейської громади і який отримав за свою діяльність низку нагород. І, звичайно, є велика надія на те, що у суспільстві переможе точка зору політиків, які стверджують, що бойкот Держави Ізраїль не принесе

користі економіці Іспанії, у якій безробіття знаходиться на рівні 21%, а серед осіб молодших за 25 років – на рівні 45% [12].

Нещодавно хорошою ілюстрацією економічного фактора у цьому питанні стали події у північному іспанському місті Сантьяго-де-Компостела. Після того, як міська влада ухвалила рішення про підтримку бойкоту Ізраїлю, авіакомпанія «Ель Аль» припинила переговори про введення прямого авіасполучення і міський аеропорт зазнав збитків. Представники Народної партії звинуватили ліві сили міста у саботажі індустрії туризму та втраті дорогоцінних робочих місць. Сьогодні ВВП Ізраїлю на 36% вищий, ніж в Іспанії. На іспанські курорти щороку приїжджає 350 000 ізраїльських туристів. У всякому разі, лідери АСОМ зазначають, що на сьогодні основна битва антисемітів та проізраїльських сил ведеться навколо судових органів влади Іспанії. «Донедавна значною мірою незалежна судова система Іспанії не піддавалася тиску з боку прибічників BDS» [13], – повідомляє іспанський журналіст газети АВС Рамон Перес-Мора. Однак цього року ситуація змінилася. Єврейська громада, що нараховує 45 000 осіб, не може протистояти цьому тиску. «Іспанська єврейська громада невелика... Це не різновид суспільства, яке може легко протистояти виклику активістів BDS, що вже добре окопалися та мають іноземне фінансування і міцні зв'язки із владою» [13], – додав Палмор.

Можна дійти висновку, що ситуація із антисемітизмом в Іспанії усе ще залишається напруженою. Таке явище можна побачити не тільки серед неосвіченого населення та маргінальних елементів, але й серед політиків, громадських діячів. Кампанія з бойкоту Ізраїлю дала змогу антисемітам, що працюють у місцевих та регіональних органах влади, зорганізуватися та проводити політику, яка обмежує громадянські права єврейських жителів Іспанії. Зусилля центральної влади та монархії, спрямовані на залучення у країну євреїв, поки що не можуть компенсувати рівень суспільної антиізраїльської та антисемітської риторики, яка присутня у суспільстві. Ситуація в Іспанії, загалом, значно контрастує зі ситуацією в інших країнах Європи, в яких у 2017 році багато осіб за антиізраїльські вислови, які прирівняли до антисемітських, потрапили під кримінальне переслідування.

Зміна визначення антисемітизму, яке прийнято урядами низки країн Європи, стала важливою віхою боротьби із цим явищем. Єврейські громади країн європейської спільноти пережили за останні кілька років цілу низку дуже небезпечних нападів ісламістів, у тому числі у Франції, Данії, Бельгії та інших країнах. Зростанню антисемітських настроїв при цьому сильно сприяє риторика, спрямована на критику Держави Ізраїль. У багатьох випадках уряд та правоохоронні органи не можуть впоратися з ситуацією, оскільки екстремісти прикриваються свободою слова, релігійних поглядів, дискусій, зібрань. Антисемітські активісти та громадські організації проводили форуми, присвячені сучасній політиці Ізраїлю, під час яких лунали антисемітські гасла та планувалися акти насильства щодо євреїв Європи. Окрім того, антисемітські проповіді мали місце у релігійних закладах, у тому числі у деяких мечетях, члени єврейських громад європейських країн при цьому ототожнювалися із «ізраїльськими расистами, що ведуть боротьбу із мирними палестинськими мешканцями».

Історичне значення у цьому зв'язку має нове юридичне визначення антисемітизму, яке ухвалене або планується до ухвали низкою урядів європейських країн протягом останніх місяців.

Зокрема, уряд Великої Британії 12 грудня 2016 року уточнив визначення антисемітизму для того, аби посилити боротьбу із цим явищем у суспільстві. Це питання узгоджувалося на рівні голови уряду, і про остаточне рішення з цього приводу заявила прем'єр-міністр Тереза Мей. Відтепер у визначення антисемітизму буде включено твердження про те, що Ізраїль є расистською державою, а також, що «євреї мають подвійну лояльність». Звинувачення у подвійній лояльності було дуже популярним у британській політичній історії та часто висувалося стосовно тих чи інших відомих євреїв, яких звинувачували у тому, що вони схилиються до інтересів Ізраїлю такою самою мірою, що і до інтересів Англії. Представник уряду наголосив, що узгоджена із єврейськими організаціями, правоохоронними органами та урядом інтерпретація антисемітизму дозволить «вживати заходів стосовно злочинців, які на сьогодні можуть уникнути відповідальності через розбіжності з приводу того, що треба вважати антисемітизмом». Як стало відомо, під час консультацій, що проходили кілька

місяців, уряд погодився на версію Міжнародного альянсу пам'яті жертв Голокосту, що була запропонована раніше цього ж самого року. Словесні та фізичні вияви антисемітизму спрямовані проти євреїв та неєвреїв, а також на їхню власність, стосовно єврейської громади, її закладів та релігійних об'єктів [14]. Окрім визначення антисемітизму, уряд затвердив також перелік прикладів його проявів, який буде використаний поліцією та судами під час розгляду відповідних кримінальних справ. Приклади, також надані Міжнародним альянсом пам'яті жертв Голокосту (IHRA), містять у собі:

- заклики до завдання шкоди євреям в ім'я радикальної ідеології;
- демонізацію або стереотипні звинувачення євреїв у контролі над ЗМІ та економікою;
- заперечення права єврейського народу на самовизначення;
- звинувачення в тому, що Ізраїль веде расистську політику;
- порівняння політики Ізраїлю із нацистською;
- звинувачення громадян єврейської національності у тому, що вони більш лояльні до Ізраїлю, аніж до власної країни;
- звинувачення євреїв у тому, що вони перебільшують масштаби Голокосту та інші [15].

Зміна визначення антисемітизму у Великій Британії кардинально позначилася на поведінці антисемітських громадських організацій, окремих діячів та лобістських організацій. Протягом перших місяців 2017 року практично постійно скасовувалися заходи, пов'язані із критикою Держави Ізраїль, на яких у минулі роки збиралися екстремісти та антисемітськи налаштовані громадські діячі.

Так, Університет Центрального Ланкаширу скасував запланований у цьому навчальному закладі захід «Тиждень ізраїльського апартеїду», який готувався університетською групою «Друзі Палестини». На нього планувалося запросити відомого анти-ізраїльського активіста Бена Уайта та деяких пропалестинськи налаштованих представників. Представник університету, пояснюючи цей крок керівництва вишу, наголосив: «Уряд Великої Британії офіційно прийняв нове визначення антисемітизму, сформульоване Міжнародним альянсом пам'яті жертв Голокосту (IHRA). Ми

вважаємо, що запропонована дискусія суперечить новому визначенню антисемітизму та, окрім того, порушує правила проведення подібних заходів в університеті, оскільки ми вимагаємо гарантій присутності спікерів, які представляють інтереси усіх сторін дискусії» [15]. Університетський коледж Лондона став другим вишем, який скасував захід у рамках зазначеного «Тижня ізраїльського апартеїду». Керівництво вишу зазначило, що Палестинська спільнота університету, яка проводить захід, «не в змозі дотримуватися правил дискусії». Віце-проректор UCL Рекс Найт, зокрема, підкреслив: «Я можу підтвердити, що ми не будемо давати дозволу на проведення цього заходу» [15].

Потрібно наголосити, що важливу роль у скасуванні подібних заходів відіграла праця волонтерів. Так, представники групи «Академічні друзі Ізраїлю» розсилали спеціальні повідомлення юридичним департаментам британських вишів із попередженням про кримінальну відповідальність у разі звинувачення Ізраїлю в расизмі та нацизмі.

Стала змінюватися ситуація і в Шотландії. Керівництво Абердинського університету скасувало запрошення активістці лівоцентристського руху Джекі Уокер, відомій своїм антисемітизмом. Уокер стала широко відомою у Великій Британії заявами про те, що «євреї – головні фінансисти работоргівлі» та що у День пам'яті Голокосту треба «шанувати пам'ять й інших геноцидів». Як підкреслив віце-канцлер університету професор Ян Алмайн: «Університет Абердина отримав пропозицію однієї зі студентських спільнот провести у себе дискусію, яку вела б Джекі Уокер. Я б хотів запевнити вас, що прохання буде відхиленим та у нас немає жодних планів з прийняття Джекі Уокер в Університеті Абердина». Однак, незважаючи на позицію держави, пропалестинським активістам вдалося провести «Тиждень ізраїльського апартеїду» у 30 британських вишах [16].

Як відомо, Велика Британія стала першою країною, у якій було змінено визначення «антисемітизм», пов'язане перш за все із безпрецедентним зростанням рівня антисемітизму у країні. Ісламісти ведуть активну пропаганду, використовуючи щедри гранти близькосхідних нафтових бізнесменів, і з цим слід було щось робити. У 2015 році у Великобританії був зафіксований

рекордно високий рівень антисемітизму. Згідно з даними Громадського охоронного фонду (Community Security Trust) (CST) за минулі місяці було зафіксовано 1309 інцидентів, пов'язаних із проявом ненависті до євреїв, що на 36% більше, ніж у 2015 році. Експерти зазначають, що зростання кількості інцидентів було пов'язано із гучним скандалом за участю молодіжної оксфордської організації лейбористської партії, а також «загальним зростанням расистських настроїв у суспільстві». Згідно з даними CST Report 2016 року було зареєстровано 107 фізичних нападів, що на 29% більше, ніж 2015 року. Також мав місце 81 випадок пошкодження єврейської власності та осквернення кладовищ, синагог, молитовних домів, що на 25% більше, ніж 2015 року. Переважна кількість злочинів – 1006 – припала на частку інцидентів, пов'язаних з образою за національною та релігійною ознакою, у тому числі – словесних образ, антисемітських графіті, антисемітських постів у соціальних мережах. У 100 випадках мали місце прямі погрози розправи стосовно окремих єврейських громадян, їх сімей або організацій. У підсумку, матеріали про 34% інцидентів, зареєстрованих CST, були передані поліції та стали підставою для порушення кримінальних справ. У 2015 році такий показник становив 32%, а в 2014 – 30% [17].

Голова МВС Великобританії Ембер Рудд, яка була однією із ініціаторок більш суворого ставлення до антисемітизму з боку держави, спробувала згладити ситуацію, пов'язану із публікацією цієї статистики. Так, міністр зазначила у своєму виступі на щорічному обіді CST, що «ДІЛ становить серйозну загрозу для єврейської громади», що вона пам'ятає про те, як євреї ставали основною ціллю терористичних атак у континентальній Європі за останні роки та пообіцяла не допустити цього у Великобританії. Вона також підкреслила, що експерти з питань тероризму за останній час все частіше попереджають правоохоронців про те, що Великобританія стоїть перед найбільшою загрозою терору з часів атак IRA в 1970 роках. Високо оцінюючи роботу CST як «цінного та надійного партнера», Ембер Рудд пообіцяла, що «уряд буде прагнути до створення Британії, яку євреї будуть із гордістю називати своїм домом» [18]. «Ми бачили, як терористи обирали своїми цілями євреїв за останні роки, зокрема у Парижі, Брюсселі,

Тулузі та Копенгагені. Тільки минулого місяці 16-річна дівчинка, що планувала вибух у єврейській школі, була звинувачена у тероризмі в Данії. ІДІЛ продовжує свою пропагандистську роботу з визначення євреїв як "жаданої" цілі для терористів» [18], – додала вона.

У цілому більш суворе ставлення до такого явища, як «антисемітизм», у британському законодавстві призвело до певних зсувів. Незважаючи на те, що основні висновки можна буде робити тільки наприкінці 2017 року, намітилася тенденція до поліпшення ситуації. Подібний досвід має стати предметом розглядання урядів решти країн ЄС, а також країн, що прагнуть до ствердження європейських цінностей на своїй території. Перенесення критики Держави Ізраїль на представників єврейської громади Європи є серйозною проблемою, яку на сьогодні розв'язувати, по суті, взявся лише британський уряд. Якщо з цього будуть зроблені відповідні висновки, цілком можливо, що вдасться зупинити активний процес еміграції євреїв з Європи, який наразі спостерігається.

1. Jews and Judaism in Belgium by Marc Rich, Gabriel Milan. Brussels: University Press, 2013. 40 p.

2. Confronting Allo-Semitism in Europe; The Case of Belgian Jews by Eliezer Ben-Rafael. Leiden: Brill, 2014. 198 p.

3. El antisemitismo en España by Gonzalo Alvarez Chillida, Ricardo Izquierdo Benito. Toledo: Universidad de Castilla La Mancha, 2007. 266 p.

4. La España contemporánea y la Cuestión Judía by Danielle Rozenberg. Castellano: Marcial Pons, 2010. 376 p.

5. «Tanques contra piedras»: la imagen de Israel en España by Baer Alejandro // Boletín Elcano. # 94. P.7–12.

6. Protesters in Antwerp facing trial for organizing Palestine demonstration // Samidoun. URL: <http://samidoun.net/2017/01/protesters-in-antwerp-facing-trial-for-organizing-palestine-demonstration> (дата звернення: 26.01.2017)

7. MK Tzipi Livni Threatened with arrest if she lands in Brussels. URL: <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-And-Diplomacy/MK-Tzipi-Livni-threatened-with-arrest-if-she-lands-in-Brussels-479106> (дата звернення: 20.01.2017)

8. Antwerp jews protest moving of Holocaust monument to 'quieter place' // JTA. URL: <http://www.jta.org/2017/04/07/news-opinion/world/antwerp-jews->

protest-moving-of-holocaust-monument-to-quieter-place (дата звернення: 07.04.2017)

9. Spain: The «Most Anti-Semitic Country in Europe» by Soeren Kern. Gatestone Institute report. URL: <https://www.gatestoneinstitute.org/2020/spain-anti-semitic> (дата звернення: 07.04.2011)

10. Matisyahu: 'Anti-Semitism at Spanish festival was something I never experienced before' by Herb Keinon // Jerusalem Post. URL: <http://www.jpost.com/Diaspora/Matisyahu-Anti-Semitism-at-Spanish-reggae-festival-was-something-I-never-experienced-before-413733> (дата звернення: 30.08.2015)

11. Why Spain is standing up to BDS – fo now by Snaan Liphshiz // JTA. URL: <http://www.jta.org/2016/08/09/news-opinion/world/why-spain-is-standing-up-to-bds-for-now> (дата звернення: 09.08.2016)

12. Welcome home, 500 years later: Spain offers citizenship to Sephardic Jews by Henru Chu // Los Angeles Times. URL: <http://www.latimes.com/world/europe/la-fg-spain-sephardic-jews-20151001-story.html> (дата звернення: 01.10.2015)

13. Why Spain is standing up to BDS – fo now by Snaan Liphshiz // JTA. URL: <http://www.jta.org/2016/08/09/news-opinion/world/why-spain-is-standing-up-to-bds-for-now> (дата звернення: 09.08.2016)

14. Government leads the way in tackling anti-Semitism. Department for Communities and Local Government. URL: <https://www.gov.uk/government/news/government-leads-the-way-in-tackling-anti-semitism> (дата звернення: 12.12.2016)

15. Israel Apartheid Week events cause turmoil in UK universities by Lee Harpin, Rosa Doherty // The Jewish Chronicle. URL: <https://www.thejc.com/news/uk-news/apartheid-week-ban-heralds-%EF%AC%81ghtback-1.433185> (дата звернення: 23.02.2017)

16. Israeli Apartheid Week held at 30 Uk universities, despite repression by Michael Deas // Free Speech on Israel. URL: <http://freespeechonisrael.org.uk/israeli-apartheid-week-success> (дата звернення: 10.03.2017)

17. Worst year on recors as antisemitism soars in Britain by Lee Harpin // The Jewish Chronicle. URL: <https://www.thejc.com/news/uk-news/cst-figures-see-antisemitism-soar-1.431828> (дата звернення: 01.02.2017)

18. Amber Rudd warns of jihadi threat to British Jews by Lee Harpin // The Jewish Chronicle. URL: <https://www.thejc.com/news/uk-news/amber-rudd-at-cst-dinner-1.433565> (дата звернення: 01.03.2017)